

גמ' סוכה (ג:) - מזוזה בבית שאין לו ד' על ד' אמות

רב דניאל שטיין

א. רמב"ם (פ"ו מזוזה ה"ב) - בית שאין לו ארבע אמות על ארבע אמות פטור מן המזוזה, ואם יש בו כדי לרבע ארבע אמות על ארבע אמות בשוה אף על פי שהוא עגול או בעל חמש זוויות ואין צריך לומר שאם היה ארכו יתר על רחבו הואיל ויש בו לרבע ארבע אמות על ארבע אמות חייב במזוזה.

ב. רא"ש (הל' מזוזה סי' ט"ז) - אף על פי שבכל הספרים אין כתוב אלא בית שאין בו ארבע אמות, רב אלפס (הלכות מזוזה ו:) גריס שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות דמסתבר דלא חזי לדירה בענין אחר, ודלא כמו שכתב הרמב"ם ז"ל שאם היה ארכו יתר על רחבו הואיל ויש בו ארבע אמות על ארבע אמות דארבע אמות על ארבע אמות בענין לכל הנהו דקא חשיב בברייתא פרק קמא דסוכה.

ג. ס' עמק ברכה (מזוזה אות ד') - ונראה דפליגי בזה, דהרמב"ם סבר דהא דבית שאין לו ד' אמות אין לו דין בית הוא משום דזה הוי בכלל השעורין שנאמרו למשה מסיני, וע"כ, כיון שעיקר דינו הוא משום דין שיעור לא בעינן שיהא מרובע אלא אפי' עגול נמי רק שיהא בו השיעור כדי לרבע ד' אמות על ד' אמות, אבל הרא"ש סבר דעיקר הדין הוא משום דבעינן שיהא חזי לדירה וכל שאין בו ד' אמות לא חזי לדירה ולא מיקרי בית, וע"כ בעינן דוקא שיהא מרובע בשיעור ד' אמות דבענין אחר לא חזי לדירה.

ד. גמ' מנחות (לד.) - דתניא ביתך ביאתך מן הימין, אתה אומר מן הימין, או אינו אלא משמאל, ת"ל ביתך. מאי תלמודא, אמר רבה דרך ביאתך מן הימין, דכי עקר איניש כרעיה דימינא עקר.

ה. גמ' מנחות (לג.) - ואמר רב יהודה אמר שמואל במזוזה הלך אחר היכר ציר, מאי היכר ציר, אמר רב אדא אבקתא, היכי דמי כגון פיתחא דבין תרי בתי, בין בי גברי לבי נשי.

ו. מרדכי (מנחות סי' תתקס"א) - ואומר ר"י דוקא בין גברי לנשי ששניהם עיקר ושניהם פתוחים לרשות הרבים אבל מבית לחדר או לעלייה שעיקר תשמישו ומוצאו ומובאו מבית לשם לא אזלינן בתר היכר ציר אלא יניחנו בחדר דלצורכו הוא עשוי ולהכי נקט מביין גברי לנשי וכן מצאתי אפילו אחד פתוח לרשות הרבים וא' אין פתוח לרה"ר כיון דעיקר תשמיש כניסה ויציאה דרך שם לא משגחינן בהיכר ציר.

ז. פתחי תשובה (יו"ד סי' רפ"ו ס"ק י"א) - בס' חמודי דניאל כ"י נראה דוקא בית דירה צריך דוקא שיהא ד"א על ד"א אבל בית שער ומרפסת וגינה אפי' לית בהו ד' על ד' חייבין ועוד נראה במי שיש לו בית גדול ויש לו חדרים קטנים להניח שם חפצים דחייבים במזוזה.

ח. חיל' הריטב"א סוכה (ג:) - והא דאמרינן דאפילו כבורגנין לא משוינן ליה מאי טעמא בורגנין חזו למלתייהו. יש שפירשו בבורגנין של ד' אמות דאע"ג דעבידי מעצים עראי כיון דחזו למלתייהו עושין אותן עיבור משא"כ בבית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות שאע"פ שהוא של אבנים לא חזי למילתיה ואין עושין אותו עיבור, והנכון דהכי קאמר דאפי' כבורגנין שאין בהם ד' אמות על ד' אמות לא משוינן ליה, דבורגנין חזו למלתייהו ואף על גב דלית בהו ד' אמות על ד' אמות שהם סוכות שעושין אותם בדרכים לספק בהם מים ומזון לעוברי דרכים ובהאי שיעור סגי להו, אבל בית זה לא חזי למלתייהו, וכן עיקר.

ט. מס' מזוזה (פ"א ה"ד) - הצריפין והבורגנין והלקטיות והבורסקיות הרי אלו פטורים מן המזוזה.

י. הגה' רע"א (סי' רפ"ו סע' י"ג) - בית שאין בו ד"א על ד"א פטור. דהיינו דמצד עצמותו פטור ממזוזה אבל בחדר שלפנים מחדר שיוצאים מחדר הגדול לחדר הקעמערכי הפתח ההוא חייב במזוזה מצד הגדול שיוצאים ממנו דרך פתח זה לחדר קטן ויהא נידון חדר קטן כאויר דמ"מ חייב כאלו יוצא מפתח זה לשוק כנלע"ד בעזה"י.

יא. שלטי הגיבורים (הל' מזוזה ו: אות ב') - ונראה בעיני שא היה ארך וקצר וישו כשיעור ד' אמות על ד' אמות חייב. וכן נראה בעיני שאם היה בית גדול פתוח לבית קטן שאין בו ד' אמות וכו' חייב במזוזה שפתחו של גדול נחשב והרי הוא כבית הפתוח לרה"ר.